

FILIP BABILEV-PROFESORUL, SAVANTUL ȘI MENTORUL FARMACIEI LA UN POPAS ANIVERSAR ÎN CĂLĂTORIA ETERNĂ (1936-2004, 80 ani de la naștere)

De numele lui Filip Babilev e legată o întreagă perioadă în evoluția învățământului și științei farmaceutice în Republica Moldova. El este discipolul unei școli strălucite de științe farmaceutice din perioada postbelică. Din acest motiv acomodarea și integrarea lui în baza incipientă a constituirii bazelor învățământului și științelor farmaceutice în spațiul Moldovei din stânga Prutului după 1960 a avut o influență defnitorie.

Profesorul, farmacistul, savantul Filip Babilev, dacă s-ar fi îndurat pronia cerească să-l fi lăsat în viață spre norocul familiei, al celor ce l-au cunoscut dar și al discipolilor săi, la 14 noiembrie 2016 ar fi împlinit vârsta de 80 de ani.

A vorbi despre un om înseamnă, cred eu, a vorbi mai cu seamă despre faptele sale, care au schimbat cât de puțin fața lumii. Cutez să afirm cu toată certitudinea că știința farmaceutică ocupă un loc de frunte în cea universală și prin contribuția pământeanului nostru, Filip Babilev, care provine dintr-o familie de țărani, de viță și a fost să fie marcat de originea nobilă a strămoșilor săi, pornit în lume din Slobozia lui Ștefan Vodă la 14 noiembrie 1936.

Cu o dorință firească a sufletului, am scris despre un coleg și un frate de trudă și slujire a științei – Filip Babilev. Am realizat apoi că nu este o simplă pornire sentimentală, dar probabil în primul rînd o datorie, pentru că cei 40 de ani de activitate științifică rodnică sunt deja istorie, sunt dintr-un alt secol, un alt mileniu. Timpul se călătorește nemiluitor și în această scurgere implicabilă a lui, iar numele Filip Babilev, omul și savantul, se înscrie ca un pilon într-o ramură a științei mult apreciată pretutindeni.

Descendent din spiță domnească a neamului, Filip Babilev a moștenit și a focalizat fără îndoială cele mai alese calități și deprinderi ale strămoșilor cu aură de legendă. Drumul său într-o carieră didactică de excepție a fost un șir lung de momente albe și negre. Viitorul savant cunoaște de mic greutățile vieții. Primele cunoștințe de carte le capătă în satul natal. La doar 15 ani rămâne fără mamă, cea care poate lua locul oricui însă al cărei loc nu poate fi luat de nimeni. Plecarea ei din viață devine o povară grea pentru întreaga familie, fiind lipsiți de bucuriile unei copilării împlinite, lăsându-le doar puținele amintiri ale clipelor petrecute alături de mama. Fiind mezinul familiei, tatăl său, Vasile Babilev, și-a pus speranța că-l va avea de ajutor în gospodărie, însă dragostea față de chimie s-a dovedit a fi mai presus decât toate. De mic copil îi plăcea să citească mult, în special literatura din domeniul chimiei, fără să se gîndească că această pasiune va deveni

rațiunea vieții lui. În 1952 absolveste școala medie, devine student la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău. Împreună cu alți studenți în grup de 32 de persoane este trimis la Institutul de Farmacie din Odesa participând activ la viața publică. Din relatările sale aflăm, că viața studenților de atunci era destul de grea din punct de vedere material, în schimb ei și-o îmbogățeau spiritual zi de zi, dîndu-i sensuri înalte, punîndu-și scopuri frumoase spre care tindeau cu perseverență. Amplitudinea satisfacțiilor o auzim din spusele colegilor farmaciști de azi, că Filip Babilev și Vasile Procopișin erau cei mai buni studenți la Institutul de Farmacie din Odesa. În îndepărtatul 1956 rectorul acestei institute, P. O. Knijkov, remarcă modestia, cunoștințelor vaste a firavilor studenți zicînd, că moldovenii sunt o onoare pentru institut.

În anii studenției s-a făcut remarcat nu numai prin extraordinara sa capacitate de muncă, ci, mai ales ca un eclelor înaintînd spre mereu noi și neinvestigate tărâmururi, ceea ce îl distingea net în marea masă a studenților, cei mai mult preocupați să-și câștige măcar un modest post de lucru. Filip Babilev era total de altă structură. El visa la știință. De aceea, profesorii renumiți de atunci împreună cu Petru Knijco nu îl intimidau pe tânărul Filip Babilev, ci îi stimulau pornirile sale sănătoase pentru cercetare, constituind pentru el modele de urmat.

Nu e nimic întâmplător în faptul, că anume celebrii profesori P.Senov și G.Niconov au întrevăzut în modestul student basarabean pe savantul în devenire.

Filip Babilev a iubit mult viața. Prietenii și colegii îl cunosc ca pe o persoană care îi plăcea să glumească, iar în jurul său domnea întotdeauna o atmosferă plăcută de sinceritate și căldură sufletească. Zile și nopți stătea citind, cartea fiind pentru el un izvor de lumină. Paralel cu literatura de bază, el studia minuțios și literatura adăugătoare. Avea scopul de a studia și a cunoaște în profunzime tot ce îl înconjoară. Își concentra atenția și stăruința nu numai pentru a răspunde cerințelor de la ordinea de zi, dar se afirma și cu un concept pentru viitor. Rezultatele muncii sale le vedem și azi și cred, ca abnegația, cinstea, trăinicia cunoștințelor sale - toate acele calități pe

care le-a avut, toată acea dăruire de sine, de care era capabil, ne vor călăuzi multă vreme în muncă și în viața noastră pe toți cei, care i-am fost discipoli. Pe atunci studenții aveau mai puțini bani decât tinerii de azi, iar părinții lor erau mult mai săraci decât actualii. În 1956 în spațiul fostei Uniuni Sovietice se declanșase mișcarea țelinarilor. Detașamente de tineri erau trimise în lunile de vară la muncă în stepele nesfârșite ale Kazahstanului. Printre ei - Filip Babilev și Vasile Procopișin, șeful detașamentului, au plecat la Kokcetav. Șapte zile și șapte nopți au mers

la colectarea materiei prime (din plantele de pe malul lacului Baikal și din regiunea Cita a Federației Ruse) întru definitivarea, în 1967, a tezei de doctor în științe farmaceutice. În 1966 susține cu succes teza de candidat în științe farmaceutice cu tema : «Исследование лекарственных препаратов группы антибиотиков, сердечных гликозидов и ароматических аминов с использованием люминисценции и газо-жидкостной хроматографии». Aspirantul Filip Babilev a fost **primul doctor în științe farmaceutice** în Moldova din perioada postbelică.

*Filip Babilev în ansamblul muzical al Institutului de Farmacie din Odessa
(în centru, interpret la mandolină)*

pînă la punctul de destinație în două vagoane marfare într-o atmosferă de glume și cîntece studențești. Au lucrat din zori pînă noaptea, iar în final s-au ales cu bani mari pentru acele vremuri și cu cîte o tonă de grîu.

În 1957 după absolvirea institutului este repartizat ca locțiitor al șefului secției de recepție la depozitul republican central de pe lângă conducerea farmaceutică, apoi este transferat la colegiul de medicină, unde organizează secția farmaceutică fiind **primul profesor titular**. În 1961 citește **prima lecție** de chimie farmaceutică, fiind **primul pedagog** titular la secția farmaceutică, a colegiului de medicină din Chișinău. După aceasta pleacă la Moscova la cursuri de perfecționare, totodată reușește să susțină examenele de admitere în aspirantură în cadrul Institutului de Medicină „I. M. Secenov” din Moscova. Aici continuă cercetările în baza Institutului Unional de plante medicinale și aromatice (ВИЛАР) sub conducerea savantului P. Senov. Până a i se conferi titlul didactic de profesor universitar, Filip Babilev a trebuit să purceadă

În 1970 devine **fondatorul** catedrei Chimie generală (astăzi Chimie farmaceutică și toxicologică). El include în programul de studii chimie organică, chimie anorganică, chimie toxicologică și chimie farmaceutică unde organizează acel modest laborator de cercetare, care rămîne pînă astăzi **prima pistă de lansare a marilor idei și concepții din care s-a constituit cea ce numim astăzi școala chimiei farmaceutice**.

Acești ani sunt caracterizați de o activitate intensă plină de multe dificultăți în crearea bazei tehnico-materiale, amenajarea laboratoarelor de profil cu mobilier și utilaj necesar, aprovizionarea catedrei cu literatură în limba română de la magazinul „Mir” din Moscova, formarea și consolidarea corpului didactic al facultății de Farmacie, Apoi, s-au perindat alți doisprezece ani de cercetări, pînă teza de doctor habilitat s-a materializat în tema „Analiza și standardizarea medicamentelor prin metodele roentgeno-grafice și luminescente”, devenind **primul doctor habilitat în științe farmaceutice** din Moldova. Un sfert

În timpul examenului la chimia farmaceutică

de secol s-a aflat în fruntea Catedrei Chimie farmaceutică și toxicologică. În 1994 **primul editează manualul de Chimie farmaceutică în limba română**. Paralel cu activitatea didactică, Filip Babilev a trudit pe făgusul practic al științei în două direcții : studierea fitochimică a plantelor medicinale, elaborarea metodelor fizico-chimice și standardizarea medicamentelor, reușind să elaboreze trei preparate medicamentoase originale: Dimidin, Floverin și Liboverin. A implementat în practică peste 70 metode de analiză a calității medicamentelor. Toate acestea au fost aprobate de Comitetul farmaceutic al fostei Uniuni Sovietice și de Comisia medicamentului al Ministerului Sănătății din Republica Moldova.

Domnul Filip Babilev a completat tezaurul științei farmaceutice cu aproximativ 200 lucrări științifice inclusiv 5 monografii, manualul „Chimie farmaceutică” și 4 brevete materializate ulterior în practică. Și-a creat de asemenea o echipă de discipoli, care au devenit doctori în științe farmaceutice și biologice. Specialiștii în materie cunosc Revista Farmaceutică a Moldovei, cât și alte vre-o 10 culegeri, la editura cărora Filip Babilev a activat în calitate de redactor responsabil.

În 1994 savantul a devenit fondator al laboratorului de Stat pentru Controlul și Certificarea fizico-chimică și microbiologică a medicamentelor, substanțelor medicamentoase și auxiliare, materialelor de ambalaj, aprovizionând laboratorul cu cele mai performante aparate și materiale pentru analiza fizico-chimică computerizată a medicamentului, care în scurt timp s-a pla-

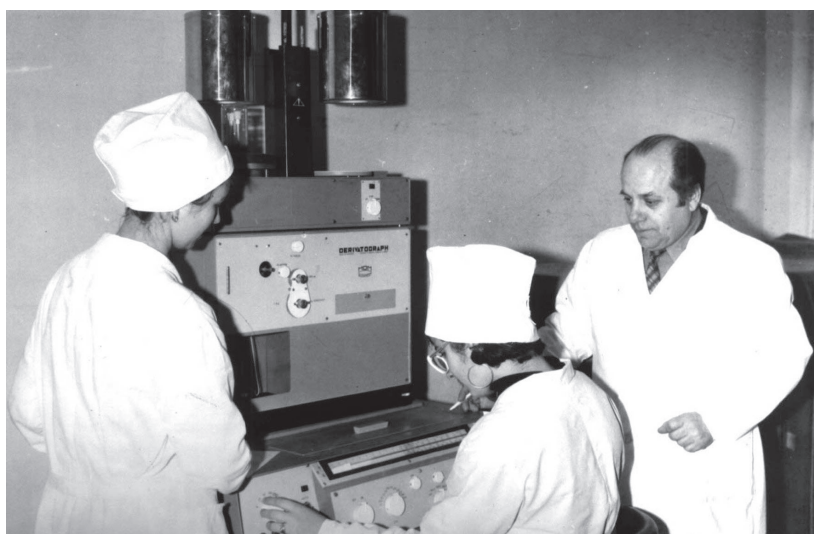
sat în **primele rânduri** ale acestui important domeniu al științei. Rezultatele obținute au atras atenția nu numai a specialiștilor din țară, dar și a lumii științifice de peste hotare. Măestria experimentală, originalitatea metodelor de analiză profundă a rezultatelor au asigurat laboratorului nivelul celor din țările Europei Occidentale.

Studiile semnate de Filip Babilev se evidențiază printr-o documentare minuțioasă și analiză consistentă, ele constituind un compartiment valoros la investigarea procesului pedagogic la facultate. Ca savant este conceput drept **o personalitate cu intelect de rang european**, modern.

Acest om de o înaltă erudiție, pedagog iscusit este îndrumătorul multor generații de studenți.

De astfel, toate ideile lui Filip Babilev își aveau o menire concretă : realizările chimiei farmaceutice – se aplică în economia farmaceutică și tot datorită lui și-au făcut calea și s-au încetățenit din plin cele mai avansate metode de cercetare în analiza chimico-farmaceutică: spectrofotometria UV-VIS, HPLC, potențiomtria, cromatografia de gaze, fotocolorimetria, polarografia, testul de dizolvare, testul de dezagregare ș.a.

Activitatea sa s-a soldat cu elaborarea și tipărirea unor cărți care îl ilustrau temeinic pe Filip Babilev în rîndul celor deosebiți. Printre aceste publicații se înscrisu „Дифрактограммы кристалических веществ”, un instrument indispensabil în viața universitară și în munca de cercetare. „Газожидкостная хроматография

Laboratorul științific în cadrul catedrei

в фармацевтическом анализе”, se înscrie ca o lucrare de referință acasă, „Применение люминисценции в фармацевтическом анализе”, care se distinge printr-o documentare bibliografică a metodelor fizico-chimice aplicate în analiza chimico-farmaceutică.

În 1981 editura Știința editează cartea „Полиморфизм лекарственных веществ”, care apare în toate bibliotecile din Uniunea Sovietică. Aici apare explicația biodisponibilității medicamentului pentru efectul terapeutic în studiul farmacoterapiei. Activitatea științifică a domnului Babilev este semnificativ ilustrată prin lucrările publicate abordând problemele ce țin de acțiunea medicamentului în dependență de structura moleculară și a rețelei cristaline. Tînăr cuviincios, dotat cu senina înțelepciune și înepuizabilă forță de muncă, cercetător format care prin spiritul erudit părea atins de geniu căci în cadrul studiului nominalizat el întrezărise noi și neașteptate aspecte al comportamentului medicamentului în viața omului. Așa este dat farmacistului, că atunci, cînd suferințele pacientului depășesc cunoștințele medicului trebuie să găsească forțe să acționeze direct și indirect asupra medicamentului.

Articolele și le scria cu o mare scrupulozitate ca să explice discipolilor săi că în știința farmaceutică există o serie de probleme discutabile și neelucidate și să susțină emoțiile celor interesați că teme înguste și neinteresante nu există.

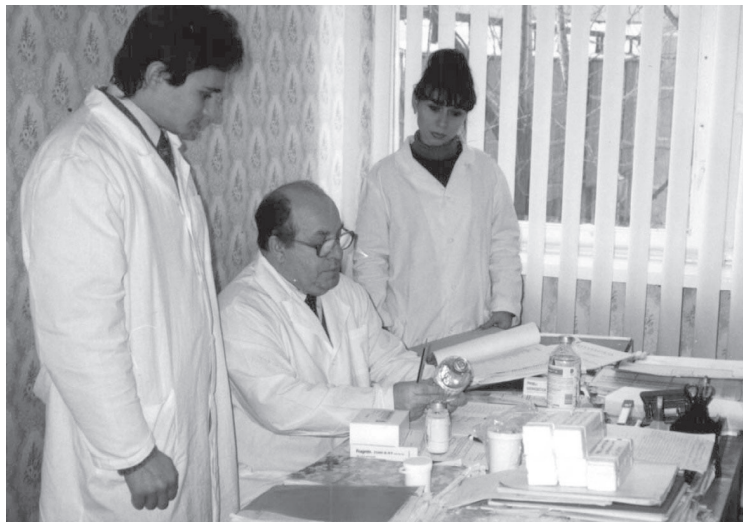
Bineînțeles anii și-au pus amprenta asupra fizicului..., dar mereu același rămăineea focul tineresc din privirea-i ageră. Nimic nîcîcînd nu i-a secat neastîmpărul firii, devoțiunea sa manifestată uneori la obsesie față de înaltul scop pe care îl urmărea. Neîncetatul simț al noului susținut de o stringentă logică și de nu mai puțin profundă intuiție, care toate la un loc făceau să nu mai poți distinge unde sfârșește în el energia omenească și unde începe veșnica frenezie.

Mereu cordial binevoitor și sensibil la orice solicitare, era în aceeași vreme un adevărat neîmpăcat al oricăror neajunsuri.

Meritele științifice în activitatea sa civică au fost apreciate prin titlul de **Lucrător emerit al învățămîntului public din Republica Moldova**.

Nici odată ostenit de viață n-a fost profesorul Filip Babilev. N-am să uit nici odată puterea sufletească a acestui om, sentimentul și demnitatea sa de a rămîne un bun profesor, o personalitate de o cultură cuceritoare, o disponibilitate sufletească deosebită, un profesionist de o înaltă ținută științifică. A fost un dascăl desăvîrșit. Așa l-au cunoscut studenții, colegii și profesorii, mentorii și discipolii într-o viață dedicată farmaciei.

Munca era preferința sa în orice situație. Avea o ne-

În cadrul Laboratorului de Control și Standardizare a medicamentelor. Institutul Național de Farmacie

maipomenită capacitate de muncă la care se mai adăugăm intuiția, alimentată de o fenomenală memorie, cunoștințe enciclopedice, logica de fier, cultura, nețărmuită dragoste de viață și nestăvilită sete de cunoaștere și frumos în laborator, la catedră, acasă, la vilă, la spital, în automobil. Și era întotdeauna o muncă de o rară eficiență. De citit, citea extraordinar de repede și cu o deosebită concentrare, pătrunzând până în profunzimea problemelor, care îl preocupau.

Oriunde se afla – la masa de scris, sau la ceea de laborator, în sala de lectură sau aula studentească – profesorul Filip Babilev păstrează mereu ținuta gravă și binevoitoare, spiritul meditativ, capacitatea rară de a gândi cu mintea și cu inima, dar și cu fapta că distinsul savant are un mod aparte de gândire. Își imagina din marș fantasticele design-uri moleculare și amețitorul galop al reacțiilor chimice, făcînd dovada unor alese calități moral-volitve, antrenate de o deosebită sensibilitate față de probleme, de mare anvergură în consonanța cu criteriul estetic al existenței alimentat de subtile cunoștințe în domeniul literaturii și artei. Nu e de prisos să amintim aici, că principalul lui hobby este colectarea lucrărilor de artă.

Ar fi o nedreptate să nu consemnăm aici numele însoțitoarei profesorului Filip Babilev, doamna Svetlana, care de la primele începuturi l-a înțeles, l-a susținut și l-a inspirat când gândurile lui, străbăteau adâncurile necunoscutului. Știa să împartă cu el atât patima chimiei cât și patima pentru literatură, iar în casa lor a dominat mereu și la bine, și la greu – o perfectă armonie, asigurată de un confort intelectual. Comoara lui au fost cei scumpi – fiul Andrei, nora Olga și nepoțica Năstică. Pe toți îi primea sub aripa prietenoasă plină de căldura omenească. Fiind un om de o deosebită forță comunicativă, de o deosebită frumusețe morală, de o vastă cultură, îndrăgostit de literatura artistică, pasionat de muzică și pictură ne

Profesorul Filip Babilev în familie

mai frapa pe toți prin talentul său de interpret al romanțelor. La masa oricărei sărbători de familie era predispus să cânte romanța „Gori, gori moia zvezda”. Avea o pre-dilecție deosebită la opera scriitorilor ruși A. Pușkin și I. Bunin, din care putea cita pagini întregi.

La 16 iunie 2004 inima sa a încetat să bată. Filip Babilev a trecut în lumea umbrelor. Sunt oameni despre care se poate spune, că își încep o nouă viață după dispariția lor fizică. Pentru că viața lor e ca o legendă, iar legenda înseamnă istoria unei vieți, care se curăță în timp până la suprema puritate, până la supremul adevăr.

E firesc ca atunci, când gândul nostru se îndreaptă către marii dispăruți, ce ne-au slujit de model, să încercăm să explicăm prin ce ne-au fascinat ei. Pot afirma că ceea ce ne-a inspirat Filip Babilev este speranța și încrederea. Filip Babilev ne cheamă să sperăm și ne învață să avem încredere în om și în ceea ce e mai de preț în el – rațiunea. Caci numai astfel vom putea înainta spre adevăr. Ne vom putea găsi calea în acest dramatic mediu, în care trăim, mediu în care sunt atâtea forțe contradictorii, încât ciocnirea dintre ele ar putea anula reciproc și rațiunea, și mediul în care ea se manifestă. Deci trebuie să ne învățăm a prețui rațiunea și pe purtătorii ei – oamenii. A fi noi înșine așa cum au fost premergătorii noștri-iată rațiunea de a fi. Numai așa se poate alcătui și menține un neconținut de la dascăl la învățăcel, lanț ce oglindește întreaga viață.

Filip Babilev a pășit în țărână, țărână făcându-se. El a pășit în neființă spre a trăi, după cum a spus V. Hugo „Când ochiul trupului se stinge, se aprinde mai puternic ochiul spiritului”. Exemplul vieții lui Filip Babilev confirmă pe deplin justetea afirmației devenită celebră, precum, că fiecare cercetător de vază își încetățenește pentru totdeauna numele în istorie, nu numai prin propriile sale descoperiri, ci și prin descoperirile, pe care el îi îndeamnă pe alții să le facă.

Astăzi nu e pur și simplu o amintire, ci o aderare la un set al valori fundamentale.

Observațiile pentru mine nu au fost decât lecții. Țin să-i mulțumesc profesorului meu pentru o mică lecție de viață cu mare doză de optimism.

Viața poate fi înțeleasă numai privind înapoi, dar poate fi trăită numai privind înainte. Cea mai perfectă realizare a destinului e crearea frumosului, bunătații, cumsecadeniei și capacitatea de a transmite aceste calități generațiilor viitoare.

Profesor de vocație timp de 40 de ani în domeniul Farmaciei, priceput, străduitor, omenos, așa l-au cunoscut sătenii, studenții, așa a fost profesorul nostru Filip Babilev.

Rămâne marele profesor al Farmaciei respectat de toți savanții, care l-au cunoscut. Acest neobosit cercetător și pedagog prin vocație rămâne a fi încă nedescoperit.

Straniu, dar oamenii, deseori, își amintesc să-i vorbească de bine pe colegii lor doar în preajma jubileelor. Cam mult de așteptat: o dată la cinci ani. Aniversările dintre jubilee se sfârșesc și ele, trecând, neobservate, pe lângă memoria noastră. Filip Babilev, energic și optimist, bănuiesc, și-a tratat cu indiferență propriile sărbători, savurând aroma artificială a medicamentelor, aducătoare de îndelungate vieți firești. A-i spune savantului Babilev „mulțumesc” pentru efortul depus, se merita, chiar dacă, până la jubileu, mai erau ani, chiar dacă, până la aniversare, mai erau zile.

Filip Babilev e un savant care urmează încă a fi descoperit. Savantul a trecut cea din urma barieră a destinului și a devenit CĂLĂTOR ÎN STELE. Toți care l-am cunoscut și l-am petrecut și care iubim profesia nu-l vom uita nici odată. Unul a fost Filip Babilev și una este datoria noastră să-l iubim, să nu-l uităm și să-l pomenim. Suntem siguri că acolo, printre îngeri, cei asemenea lui ne fac cerul mai albastru și ploile mai calde.

Tamara COTELEA

Conferențiar universitar, catedra Chimie farmaceutică și toxicologică USMF „N. Testemițanu